

SLEKT OG DATA

Til: Familie- og kulturkomiteen

19. Oktober 2022

Innspill til statsbudsjettet 2023

Slekt og Data oversender med dette våre innspill vedrørende statsbudsjettet 2023.

Anerkjennelsen av slekts- og lokalhistorie har styrket seg siste årene:

Kulturmeldingen viser til at

«Mange søker mot røtene sine, enten det er å granske si eiga slektshistorie eller fellesskapets historie lokalt, regionalt eller nasjonalt. Det blir stadig viktigere å gjere tilgjengeleg og formidle kulturarven. I dette arbeidet er både dokumentasjon og vern gjennom bruk viktig. Her har bibliotek, arkiv og museum eit særleg viktig oppdrag. Fleire organisasjonar arbeider også for å dokumentere og føre vidare levande immateriell kulturarv».

NOU 2019-9: Fra kalveskinn til datasjø trekker frem innsatsen til Slekt og Data og lokale historielags arbeid på arkivfeltet.

Vi er svært glade for at kulturarv løftes frem i regjeringserklæringen 2021-2025, og at det frivillige kulturvernet er en del av dette. I Hurdalsplattformen står det blant annet at regjeringen vil bidra til å samle og koordinere sektoren, og støtte den frivillige innsatsen, som også her omtales som helt avgjørende på feltet. I erklæringen står det også at regjeringen vil sikre det frivillige kulturvernet grunnstøtte, og at det skal være full momskompensasjon.

Til tross for fine ord og en større interesse, og til og med et eget mål om å øke dette engasjementet, så har det ikke vært noen utvikling i tilskuddene til feltet. Dette året har ikke blitt som forventet, og det er forståelig at noen prioriteringer har måtte justeres. Vi vil likevel komme med innspill, der vi ønsker noen omprioriteringer.

Kap. 320, post 74 Organisasjoner og kompetansesentre m.m.

Vi ber om at bevilgningen til Slekt og Data økes fra kr 215 000 til 1 million kroner.

Begrunnelse: Det er foreslått en bevilgning på kroner 215 000 i statsstøtte til Slekt og Datas arbeid. Det er vi glade for, men vi ønsker å påpeke at behovet for å øke denne potten er stort.

Slekt og Data har i dag 2 ansatte. Bidraget vi tilfører til fellesskapet er betydelig, og potensialet er enda større:

- **Slekt og Data driver et målrettet digitalt utviklingsarbeid, der vi samler inn, tar vare på og formidler vår felles kulturarv**, bl.a. med utvikling av den store digitale portalen Gravminner, som inneholder bilder og informasjon om over 3000 gravplasser og 3,2 millioner gravminner fra hele Norge. Gravminner ble i juni foreslått nominert til Norges dokumentarv, UNESCOs Memory of the World-program.

- **Uten hjelp fra Slekt og Datas frivillige ville digitaliseringen i offentlige arkiver ikke ha kommet like langt.** Slekt og Data kjennetegnes av stort frivillig engasjement, og høy spisskompetanse. Arkivverket melder om at digitaliseringen av deres arkiver har skutt fart i 2021 – hele 16 millioner sider ble skannet, en økning på 20 pst. fra fjoråret. Arkivverket sier at de er avhengig av frivillig innsats. Slekt og Data har en samarbeidsavtale med Arkivverket hvor våre frivillige bidrar med en betydelig dugnadsinnsats for å bistå arkivene med digitalisering av arkivmateriale. Slekt og Data har også en avtale med Arkivverket om å bidra med etterspurt publikumsveiledning på Riksarkivet og statsarkivene over hele landet. I tillegg får vi månedlige henvendelser fra ulike arkiver, med spørsmål om vi kan bidra med frivillig arbeid, slik at de får gjennomført viktig digitaliseringsarbeid. Vi vil gjerne samarbeide for å tilgjengeliggjøre kilder for folk flest.
- **Kroner 215 000 i driftsstøtte monner ikke til at vi får gjort denne jobben med å ta vare på og formidle vår felles kulturarv, og samtidig få frigjort nok tid til å utvikle tjenester som vi ser at det er et stort behov for.** Det mest prekære vi trenger økt kapasitet til akkurat nå, er å nå ut til de mange i Norge med ulik minoritetsbakgrunn. Vi får sterke signaler om at det er et behov hos mange nordmenn med minoritetsbakgrunn om å koble seg på røttene sine, mange vil bevare linjen tilbake til hvor de i sin tid kom fra, eller gi barna fotfeste gjennom å plassere dem i en slektssammenheng. Vi hjelper folk med å finne røttene sine, men vi bidrar også med å finne, bevare og formidle historien om oss. Det store OSS i Norge i dag er i endring. Det er viktig at vi kommer å banen, for å samle, bevare og formidle også denne delen av historien vår.
- Slekt og Data jobber allerede med et ungdomsprosjekt knyttet opp mot historiefaget i skolen og den nye læreplanen. Skolen i dag består av et stort mangfold av ungdommer. Vi trenger ressurser til å få tilpasset opplegget enda mer imot ulike opprinnelsesland og ulike minoriteter som kvener, reisende, samer osv.

Dessverre ligger det begrensinger i en liten administrasjon. Vi er to ansatte, og vi har ikke kapasitet til å gjennomføre mer enn et stort prosjekt i året, i tillegg til den vanlige driften. Per i dag er det ikke økonomi til å ansette flere personer. Vi trenger penger til drift, så vi kan ha flere ansatte, og slik frigitt flere ressurser til å søke midler til viktige prosjekter for mangfold og unge. Ved å øke potten til 1 million, kan vi få kapasitet til å gjøre dette.

Kapittel 315 Frivillighetsformål, post 70

Vi er glade for at regjeringen nå går inn for full momskompensasjon. Dette er svært viktig for organisasjonene og ikke minst lokallagene. **Vi støtter imidlertid Frivillighet Norge innspill, og ber om at følgende tilføres teksten «overslagsbevilgning»** Bevilgningen skal dekke kompensasjon på 100% av frivillige organisasjoners momsutgifter i 2022, for organisasjoner med rett på mva-kompensasjon, basert på gjeldende beregningsordning.

Vi understreker samtidig at momskompensasjonen ikke kan erstatte driftstilskudd og øremerket støtte. Grunnstøtten er viktig for oss. Den skaper mer aktivitet i lokallagene og gjør oss i stand til å utvikle nye satsingsområder.

Post 73 Tilskudd til studieforbund m.m.

Videreføring av kunnskap er en forutsetning for at kulturarven skal kunne tas vare på og videreføres. Kurs og opplæringstilbud er en derfor sentral del av Slekt og Datas, og andre kulturvernorganisasjoners, arbeid. Vi er glade for at tilskudd til Studieforbundet Kultur og Tradisjon er videreført, med priskompensasjon, men bekymret for at Voksenopplæringsforbundet for sjette år på rad ikke har fått noen priskompensasjon. *Vi ber om at dette legges til i revidert budsjett.*

OM SLEKT OG DATA:

Slekt og Data er Norges største frivillige organisasjon for slektsforskning. Våre 12. 000 medlemmer bidrar til at slekts- og personhistorier bevares og formidles videre til nye generasjoner. Vi har et landsdekkende organisasjonsapparat med stor aktivitet og driver utstrakt kurs- og opplæringsarbeid, i tillegg til en betydelig dugnadsinnsats for å bistå arkivene med både publikumsveiledning og digitalisering av arkivmateriale.

Betydningen av slektshistorie

Kunnskap om de som har levd før oss, er en viktig del av vår kulturarv. Slektsforskning bidrar til å gjøre historien relevant for den enkelte, det styrker identitetsfølelsen og hjelper oss å forstå fortiden, utfordre samtiden og påvirke fremtiden. Farokonvensjonen som Norge ratifiserte i 2008 tar utgangspunkt i menneskenes rett til kulturarv, rett til å tolke sin egen historie og sine egne kulturminner.